

הפתח הלאומי

כ' כסלו ה'תשע"ה 12.11.14

מגזין מס' 308

שבת פרשת וישב/חג החנוכה

קשר- שבועי מאת הרב יאיר קלב

קליפת יוון – בימים ההם (ובזמן הזה)

מלחמת היוונים היתה "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך" וכמאמר (בראשית רבה פרשה ט"ז) "כתבו כו' שאין לכם חלק באלוקי ישראל". כל המלחמה היתה נגד אלוקות: שילמדו תורה, שיקיימו מצוות המשפטים והעדות, רק שלא להזכיר שהיא תורת ה' ושהמצוות הם חוקי רצונו ית'; שלא להזכיר בתורה ובמצוות ענין האלוקות.

(על פי 'היום-יום' ב' טבת)

התבוננות בדרך אפשר בטמון בפתגם ובאמרה החסידיים

אלו שיש להן קשר נסיבתי לדרכי הטבע וחילופי עונות השנה: פסח – שקשור וחל תמיד בתקופת האביב, שבועות – בתקופת הקציר, סוכות – בתקופת האסיף, וכדומה), רק שלא להזכיר שהיא תורת ה' – בבקשם להשכיח מישראל את נותן התורה, אסרו היוונים לייחס לתורה קדושה שלמעלה מבינת אנוש ושהמצוות הם חוקי רצונו יתברך – הס מלהזכיר כי המצוות כולן, גם אלה שבסוג 'המשפטים' ו'העדות', הן בבחינת 'חוקים' שלמעלה מטעם ודעת. וכפירוש רש"י "חוקה חקקתי, גזירה גזרתי, ואין לך רשות להרהר אחרי" – מה שבעיקר הפריע ליוונים והעלה במיוחד את חמתם, הוא ביטול רצון האדם מפני הרצון העליון. נאמנות היהודים ללימוד התורה בקבלת עול והתמסרותם לקיום מצוותיה בציות שלמעלה מטעם ודעת, נתפס בעיני אנשי התרבות ההלנסטית ה"נאורה" כענין פרימיטיבי וחשוך שאבד עליו הכלח).

עם ככל העמים

כללו של דבר, מלחמת היוונים בימים ההם היתה מלחמה רוחנית שמטרתה ביטול הנקודה היהודית שענינה "עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב". כל מגמתם היתה ל"רומם" את עם ישראל מבידודו ולהפכו לעם ככל העמים, על כן גזרו על היהודים שלא להזכיר בתורה ובמצוות ענין האלוקות.

מלחמת אנשי הישות בעובדי ה'

מלחמת היוונים היתה מלחמה רוחנית שמטרתה "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך". שונאי ישראל בימים ההם שאפו לנתק את עם ישראל מה' אלוקיו. לשם השגת מטרתם גזרו על היהודים כי עליהם לשלול במו פיהם את נקודתם היהודית הפנימית – להפנות עורף ולהתכחש להתקשרותם העצמית בעצמות ומהות הבורא. וכמאמר חז"ל (ב"ר פט"ז) אודות גזרת היוונים – "כתבו כו' (- עליכם, היהודים, להצהיר בכתב) שאין לכם חלק באלוקי ישראל". בני ישראל הוכרחו באותם ימים להכריז כי אינם מאמינים בא-ל אחד בורא שמים וארץ אשר בחר בישראל מכל העמים להיות לו לעם סגולה.

להשכיח את נותן התורה והמצוות

כל המלחמה היתה נגד אלוקות: היוונים לא התנגדו שילמדו תורה, ובלבד שילמדוה ללא יראת שמים וללא קבלת עול – כחכמה אנושית גרידא שאינה יותר מעוד חכמה ככל החכמות; כמו כן התירו שיקיימו מצוות שבסוג המשפטים (- אלו הן המצוות שבהיותן הבסיס לקיומה של כל חברה מתוקנת, מחייבן גם השכל האנושי ומסכים לקיימן, כגון מצות "לא תגנוב", ומצות "לא תרצח" וכדומה). ואת המצוות שבסוג העדות (- אותן המצוות המתיישבות גם הן עם שכל והגיון האדם, כגון

לוח שיסורים

"לא רק קביעות בזמן אלא גם קביעות בנפש..." (אדמו"ר הזקן) - היינו שיש לקבוע עתים ללימוד התורה, ליצור 'דופק לימודי קבוע, ביום ובשעה, עד אשר יגלה האדם כי, לאמיתו של דבר, התורה היא לחם חוקו ומזון הנפש...

בימים האלה מקיים הרב כלב שיעור שבועי קבוע מידי יום חמישי בשעה 20:30 במושב חמד שבמרכז הארץ. הכניסה לישוב בכביש (מס' 412) המוביל מבית דגן לאור יהודה, רח' הזית 83 בבית הכנסת שבחצר משפחת שרעבי. השיעור משודר בזמן אמת בשידור חי באינטרנט, באתרנו: www.tanyaor.com

התכנסות (כיבוד ושתייה קלה מ-20:00) במושב חמד, לפרטים נוספים: שי גרציק 052-4-446-144

[בכניסה למושב חמד - ישר עד הכיכר, בכיכר שמאלה לרח' הזית - לקראת סוף הרחוב, לפני הכיכר הבאה - הזית 83 מצד שמאל. חניה בשפע מאחורי בית הכנסת שבהמשך שביל הכניסה לחצר]

לחיות עם הזמן... (אדמו"ר הזקן) - היינו שבכל זמן וזמן מתרחשת פתיחת שער רוחני, דרכו יורדים לעולם הזה אור ושפע מיוחדים, אשר יש להכין כלים כדי לקלוט 'גשמי ברכה' אלה ולתרגמם למעשים עד אשר תואר, באופן ממשי, סביבתנו המיידית בגוון המסוים של נתינת הכח הטמונה באותו זמן.

חנוכה

מהות החג

"בזמן בית המקדש השני, כששלטה מלכות יוון, נגזרו גזרות על ישראל לבטל דתם, פשטו ידיהם בממונם ובבנותיהם, נכנסו להיכל ופרצו בו פרצות, וצר להם לישראל מאוד מפניהם. עד שריחם עליהם ה' יתברך והושיעם מידם והצילם, וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים על היוונים והשמידום וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתיים שנה, עד חורבן בית שני.

כשנכנסו היוונים לבית המקדש טמאו כל השמנים שבהיכל. וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בכ"ה בכסלו, בדקו, ולא מצאו אלא פך אחד של שמן טהור, מוצנע בקרקע, וחתום בטבעתו של כהן גדול, והכירו שלא נגעו בו היוונים. ואף שבפך לא היה שמן אלא כדי להדליק נרות המערכה יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים, עד שהשיגו שמן טהור. ומפני זה קבעו חכמים שבאותו הדור את שמונת הימים הללו ליום טוב, בקריאת הלל בכל יום ואמירת 'על הניסים' בתפילה ולהדליק בשמונת לילות החג נרות על פתחי הבתים להראות הנס ולגלותו.

ימים אלו נקראים חנוכה - חנו כ"ה, כלומר חנו מאויביהם בכ"ה בכסלו. טעם נוסף לשם החג הוא משום חנוכת המזבח שנעשתה בימים אלו. שכן לאחר שהיוונים שקצו את המזבח לעבודה זרה, בנו ישראל מזבח חדש וחנכוהו בשמונת ימים אלו... ("על פי "שבח המועדים")

החנוכה

מהדרים להדליק נרות משמן זית זך (לשם כך יש

להשתמש בחנוכה המתאימה לנרות אלה). קני החנוכה עומדים בשורה ישרה וברוח בין נר לנר, כדי שלא יראו כמדורה. מקום ה'שמש' גבוה משאר הנרות. כדאי להדליק בחנוכה בעלת קנים ישרים הנמשכים באלכסון מהקנה המרכזי, כדי להזכיר את צורתה של המנורה בבית המקדש שקניה היו אלכסוניים. נוהגים להניח את החנוכה על כיסא, בתוך חלל פתח החדר (במידה ומתאפשר בנקל) כמנהג רבותינו, בצד השמאלי של הפתח, מול המזוזה - כך שהאדם הנכנס לבית נמצא מוקף במצוות, מזוזה מימינו ונרות חנוכה משמאלו.

באם אין אפשרות למקם את החנוכה במקום האמור (מפאת חוסר מקום, או מחשש שמא תיפול, וכדומה), ניתן למקמה באופן אחר ובלבד שמקומה יהיה למעלה משמונים ס"מ מהקרקע, ולמטה מעשרה מטרים.

הנרות

מדליקים את הנרות בשמן זית ובפתילות. אין להשתמש בנרות חנוכה כגון לקריאה ולימוד לאורן, שכן נרות קודש הן ומותרים אנו "לראותן בלבד". מסיבה זו משתמשים בנר 'שמש' משעווה, אותו מציבים מעל שאר הנרות כדי להראות כי אינו בכלל נרות המצוה.

סדר ההדלקה

את הנר הראשון אותו מדליקים בלילה הראשון, קובעים בימין החנוכה. בלילה השני מוסיפים עוד נר לשמאלו ומדליקים תחילה את הנר החדש ולאחריו את הנר הקודם שמיימינו. וכך הלאה בלילות הבאים.

זמן ההדלקה

זמן הדלקת הנרות הוא לאחר זמן שקיעת החמה (באזור המרכז בערך 16:42). כמות השמן צריכה להספיק באופן שהנרות ידלקו לפחות 50 דקות. מי שלא הדליק בזמן, ידליק מאוחר יותר (ניתן להדליק את נרות החנוכה במשך כל הלילה); וכאשר נוכחים אנשים נוספים בזמן ההדלקה, כגון אם בני הבית ערים – אזי גם מברכים על הנרות (מכיון שהברכות על הדלקת נרות חנוכה קשורות בעניין 'פרסומי ניסא', פרסום הנס).

מיהו המדליק

הבנים מדליקים חנוכיה משל עצמם זמן מה קודם ה'בר מצוה'. אמנם בשנים האחרונות הוסיף הרבי מליובאוויטש והורה כי גם קטנים ידליקו נר חנוכה. הבנות אינן מדליקות בעצמן אלא יוצאות ידי חובתן בהדלקת אביהן. כך גם נשים נשואות יוצאות ידי חובתן בהדלקת הבעל. נשים ובנות שאין מי שידליק עבורן – מדליקות לעצמן בברכה.

הברכות שלפני ההדלקה

בכל ימי החנוכה מברכים שתי ברכות קודם הדלקת הנרות: "להדליק נר חנוכה" ו"שעשה ניסים לאבותינו". בהדלקת הנרות של הלילה הראשון מוסיפים לאחריהן גם את ברכת 'שהחיינו'. נוסח הברכות:

א. ברוך אתה א-דני אלוקינו מלך העולם אשר קידשנו במצוותיו וציוונו להדליק נר חנוכה.

ב. ברוך אתה א-דני אלוקינו מלך העולם שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה.

ג. ברוך אתה א-דני אלוקינו מלך העולם שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.

אין להפסיק בדיבור וכדומה בין הברכות לבין ההדלקה ולכן מיד לאחר אמירת הברכות מדליקים, ללא הפסק, את הנרות. לאחר ההדלקה אומרים את נוסח "הנרות

הללו" המודפס בסידורים. יש לשהות סמוך לנרות הדולקים כחצי שעה (לבד מערב שבת קודש). בזמן זה אפשר ללמוד, לנגן ניגונים או לאכול, אך אין לעסוק ב'מלאכה'. לאחר מכן מותרת כל מלאכה (שלא כנגד הנרות). נשות ישראל לדורותיהן נהגו שלא לעשות מלאכה כל עוד דולקים הנרות. חוזרים ומדליקים נר חנוכה שכה בתוך שיעור הזמן האמור (לפחות 50 דקות).

משחק הסביבון

משחק הסביבון קשור לחג החנוכה עוד מימי המכבים. באותם ימים כאשר אסרו השליטים היוונים על היהודים את לימוד התורה ואף גזרו עונש מוות על מי שיעבור על החוק, חרפו ילדי ישראל נפשם והיו נאספים בסתר ובחשאי ללמוד תורה. כל אימת שחיילים יוונים היו מתקרבים אל האזור, היו הילדים מחביאים את ספרי הלימוד ומוציאים את סביבוניהם. עד מהירה היו מתראים כאילו הם שקועים בתוך שיאו של משחק סביבוניהם מרגש.

ומאז ועד היום, כאשר משחקים ילדי ישראל בסביבוניהם ליד החנוכיה, ממילא שוהים הם במשחקם בסמוך לנרות שהן עדות למקורו הקדום של המנהג – סמל למסירות נפשם של היהודים בכל דור ודור על נאמנותם לאלוקי ישראל.

מנהג ישראל לחקוק על גבי הסביבון את האותיות: נס גדול היה פה. (ובחור"ל – נס גדול היה שם).

מתוק ומטוגן בשמן

בימי החנוכה נוהגים לאכול מאכלים מתוקים ומטוגנים בשמן, כגון סופגניות ולביבות, זכר לנס פך השמן.

שייכות נשות ישראל לנס חנוכה

מסופר אודות יהודית בת יוחנן כהן גדול מבית

המרד שהביא לבסוף למפלתם של היוונים. בשל שייכות נשות ישראל לנס ניצחון המכבים על היוונים וגירושם מן הארץ, נוהגות הן שלא לעסוק במלאכה בימי חנוכה כל עוד דולקים הנרות.

חשמונאי, שהאכילה לראש האויבים תבשיל של גבינה כדי שיצמא; אזי, השקתה אותו ביין כדי שישתכר, ולכשנרדם ערפה את ראשו. משנודע הדבר, נבהלו חייליו וברחו. מסירות נפשה של יהודית עוררה בישראל את נס

הסיפור השבועי

הכתבים האבודים

הפליטים בעיר "טוב למדיי". היא עצמה - כך סיפרה - מצאה עבודה כמטפלת ועוזרת בית אצל משפחה יהודית ובתמורה זכתה לאש"ל ולשכר זעום.

במכתבה הוסיפה הניה וציינה כי הד"ר זרח ורהפטיג מצליח לסדר ליהודים רבים סרטיפיקטים - רישיונות עלייה לארץ ישראל. המליצה אפוא הניה להוריה: "כדאי שתצאו משם ומהר!". את המכתב נשא עמו, בתוך אחת מנעליו, בחור צעיר, מחשש הצנזורה, שבדקה כל מכתב ומכתב.

מכתבה של הניה שכנע את סבי וסבתי. בלבם גמלה ההחלטה לברוח לוויילנה, אך ליתר ביטחון הם החליטו להתפצל. תחילה ייצא הוא ורק אחריו יבואו גם רעייתו ובתם הקטנה, שפרינצה, שהיתה כבת אחת עשרה.

כאמור לעיל, הגבול נסגר וחצייתו היתה בלתי חוקית. לפיכך התארגנו כמה יהודים, שכרו עגלון גוי כדי שיבריח אותם אל מעבר לגבול.

סבא לקח עמו את הטלית והתפילין, כמה ספרי קודש, מעט בגדים ואת חידושי התורה שכתב במשך השנים. הוא נפרד מרעייתו ומבתו ויצא לדרכו. הוא לא שיער כי זו תהיה הפעם האחרונה שיראה אותן.

הנוסעים בעגלה ישבו בה אפופי מתח וחרדה. הנה נראה הגבול מרחוק. בעוד כמה דקות יחצו אותו. ואולם בדיוק כשהגיעו לנקודת החצייה נשמעו יריות. העגלון הגוי צעק

זה היה בחורף הראשון של מלחמת העולם השנייה (שנת ת"ש - 1939). הנאצים כבר כבשו את מערב פולין, בעוד את מזרח פולין כבשו כוחות ברית המועצות. שתי המעצמות חילקו ביניהן את פולין, כפי שסיכמו בהסכם ריבנטרופ-מולוטוב. בשטחי פולין הנאצית כבר שרר משטר של טרור ורצח, ויהודים רבים ברחו מזרחה.

העיר ביאליסטוק אמנם היתה בשלטון הרוסים, ומצב היהודים שם היה טוב יותר, אך בכל זאת רבים חששו מהעתיד, במיוחד כאשר ברית המועצות וגרמניה משתפות ביניהן פעולה, והם העדיפו להימלט לוויילנה.

בביאליסטוק התגורר סבי, הרב אריה יוכט, תלמיד חכם גדול ור"מ בשיבת ביאליסטוק. לרב יוכט ולרעייתו, הלוא היא סבתי, סימה, היו שלוש בנות ובן. בתם הגדולה, חיה, עלתה ארצה כבר כמה שנים קודם לכן (כאן נישאה למשה ספוקויני, תלמיד ישיבת חברון בעיר חברון ומניצולי פרעות תרפ"ט. עם הזמן נולדו לחיה ולמשה שתי בנות ושלושה בנים, אני אחד מהם).

בנם היחיד של הסבא והסבתא, צבי יוכט, נסע עוד לפני פרוץ המלחמה לוויילנה ולמד שם בישיבה. בת אחרת, הניה שמה, הלכה בעקבות אחיה, והספיקה לצאת ברכבת שנסעה ישירות לוויילנה. בינתיים נמסרה וילנה לרשות מדינת ליטא והגבול נסגר.

במכתב ששלחה לביאליסטוק תיארה הניה את מצב

מהעגלון, וכשפתחו ומצא את הכתבים, הבין מיד למי הוא שייך. העשיר הכיר את הסבא מביאליסטוק, ומתוך הכרה בגדלותו ומכיון שהבין עד כמה הם יקרים ללבו, שלח אליו שליח מיוחד שיחזיר לו את חידושי התורה שלו. כך הוחזרו הכתבים לסבא.

גורלן של סבתא סימה ושל שפרינצה הקטנה, לא שפר עליהן. שני מכתבים ששלחו מגטו ביאליסטוק הגיעו אל סבא. שוב לא שמע מהן. סבא עלה לארץ בשנת תש"א. מכאן עוד ניסה להציל את רעייתו ובתו, בהנחה שעודן חיות, אך הדבר לא עלה בידו. הוא נפטר מעוגמת נפש בהיותו בן חמישים ושמונה.

חלפו שנים ובני המשפחה הדפיסו את חידושי התורה של סבא, הרב יוכט, על מסכת בבא קמא. 'משנת אריה', נקרא הספר. לאחר הפסקה ארוכה, שוקדים עתה על הוצאתם לאור של חידושיו גם על מסכתות בבא מציעא ובבא בתרא.

אף שסיפור ההצלה לא היה שלם, משפחתנו נוהגת להתכנס בכל שנה ושנה בליל הנר החמישי למסיבת חנוכה משפחתית, להודות ולהלל לה' על הצלת הסבא, בערב הזה, ועל הצלת כתביו שהיו יקרים כל כך ללבו. יהי זכרו ברוך ותהא התורה הנלמדת מחיבוריו נר לנשמתו.

(תודתנו לנכדו, יעקב ספוקוני, מרכז שפירא)

(מתוך העלון השבועי **שיחת השבוע**)

עזרו לנו, להמשיך בעשייה!

טל' 052-5675770

עמותת "תניא - מודעות עצמית ביהדות" צריכה את העזרה שלך!

להם לברוח צפונה ולהציל את עצמם. הם עזבו הכול בעגלה ונסו על נפשם. רק בנס לא נפגע איש. זה היה בליל הנר החמישי של חנוכה.

סבא ושאר הנמלטים הסתתרו בצד השני של הגבול עד הבוקר, ואחר כך הגיעו כפליטים לוויילנה. עם הגיעו לוויילנה חיפש סבא את הניה בתו. לאחר שהצליח לאתר את כתובתה, מיהר אליה. הניה דאגה לכל מחסורו, אך הבחינה כי אף על פי שהצליח לעבור את הגבול בשלום, הוא עצוב ונסער. "מה לך, אבא?", שאלה. וסבא סיפר לה על הכתבים שהשאיר בעגלה בעת מנוסתו. "הביני, כל חידושי התורה שכתבתי כל ימי חיי, אבדו לי!", הסביר לה בכאב רב.

סבא מיאן להינחם על כתביו ונותר עצוב. חלפו כמה ימים והנה נשמעה דפיקה בדלת. מישהו הגיע וביקש למסור חבילה לרב אריה יוכט. כשפתח סבא את החבילה, אורו עיניו - "הכתבים!", זעק נרגש, "הכתבים חזרו הביתה!".

התברר כי סמוך לסבא ישב בעגלה איש עשיר. העגלון הגוי, שחזר לעגלתו כשוך היריות, מצא את התיק, וסבר כי הוא שייך לעשיר. הוא מיהר להחזיר לו את האבדה, מתוך הנחה שיזכה לפיצוי הולם. העשיר לקח את התיק

”זאת התורה אדם” (במדבר יט' ד)

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב-’נגלה’) ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה-’נסתר’). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי ’נגלה’, ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת וישב

יוסף בעל החלומות

יעקב ובניו משתקעים בארץ כנען. בני יעקב ממשיכים במסורת אביהם ועוסקים ברעיית צאן. יוסף בן הזקונים אהוב על יעקב וזוכה ליחס מיוחד (כדוגמה לדבר מציינת התורה את כתונת הפסים המיוחדת שתפר יעקב ליוסף) והדבר מעורר את קנאת האחים ושנאתם. יוסף מצדו גם ’מספק’ לאחיו עילות המלבות קנאתם ושנאתם כלפיו. בשל הקפדתו היתירה על קיום המצוות כהלכתן, נוהג הוא לדווח לאביו אודות מעשי האחים כל אימת שאינם נראים כשרים בעיניו.

המתח בבית גובר כאשר מספר יוסף למשפחתו אודות שני חלומות שחלם. בחלומו הראשון מאלמים האחים אלומות שיבולים בשדה, והנה מזדקפת אלומתו של יוסף ואלומות אחיו משתחוות לה.

שנאת האחים כלפי יוסף גוברת, והם פונים אליו בזעם: ”המלוך תמלוך עלינו, אם משול תמשול בנו”!

חלומו השני של יוסף מעורר גם את רוגזו של אביו. בחלומו משתחוים אליו השמש והירח ואחד עשר כוכבים. כלומר יוסף רואה בחלומו כי מלבד אחיו, משתחוים לו גם הוריו, יעקב ורחל, ’השמש והירח’.

אלא שלמרות רוגזו, מבין יעקב כי חלומות יוסף הינם ביטוי לענין אמיתי. הוא נוצר בלבו את סיפורי חלומות בנו וממתין לבאות.

מכירת יוסף

האחים רועים בשכם את צאן אביהם, ויוסף הקטן שהושאר בבית, נשלח במצות אביו לשאול בשלומם.

בראות האחים את יוסף בעל החלומות מתקרב לקראתם, זוממים הם להורגו. אלא שמתוך תחושת אחריות כלפי אביו, מסכל ראובן הבכור את כוונתם להורגו ומשכנעם להשליכו לבור. בלבו פנימה מתכוון ראובן כי מאוחר יותר יחלץ את אחיו מן הבור וישיבו הביתה. האחים מפשיטים מעל יוסף את כתונת הפסים ומורידים אותו אל הבור. בעוד הם יושבים לאכול, עוברת במקום שיירת סוחרים (באותה שעה נעדר ראובן מן המקום). יהודה שאינו מודע לכוונת ראובן לחלץ את יוסף, מבין כי המתת אחיהם בבור היא צעד קיצוני מדי. הוא מציע לאחיו כי מוטב שימכרוהו לסוחרים הישמעאלים. וכך נמכר יוסף ועובר מיד ליד בין סוחרים עבדים עד אשר נלקח הוא למצרים.

ראובן חוזר אל אחיו ומגלה לתדהמתו כי יוסף איננו בבור. הוא מזדעזע וקורע את בגדיו מצער. סופו של דבר, חוזרים האחים הביתה אל אביהם ובידיהם כתונת הפסים של יוסף טבולה בדם עיזים. לבו של יעקב נשבר. הוא קורע את בגדיו וזועק ”כתונת בני... חיה רעה אכלתהו... טרוף טורף יוסף”!!! בצערו הגדול ממאן הוא להתנחם על בנו האהוב.

בעקבות מכירת יוסף ושיברון לבו של אביהם, מאבד יהודה את מעמדו וחשיבותו במשפחה. אחיו מאשימים אותו ברפיסה והעדר מנהיגות על שלא מנעם מלמכור את אחיהם.

יהודה ותמר

עתה מספרת התורה אודות נישואי יהודה ולידת בניו.

צדקתה של תמר יוצאת אל האור והיא זוכה ללדת ליהודה את שני הצדיקים, פרץ וזרח התאומים.

יוסף ואשת פוטיפר

יוסף נמכר לשמש כעבד בבית פוטיפר שר בית המטבחים של פרעה מלך מצרים. עד מהירה מגלה פוטיפר כי עבדו הצעיר הינו בעל כישורים נדירים, וכי הסגולה הרוחנית המופלאה שמלווה אותו בכל אשר יפנה מביאה ברכה גם על ביתו. יוסף נושא חן בעיני אדונו אשר נותן בו אמון מוחלט ומפקיד בידיו את ניהול כל עניני הבית.

אשת פוטיפר נותנת עיניה בעלם העברי יפה התואר ומנסה לפתותו. היא ממתינה לשעה בה אין איש בבית וניגשת אל יוסף לאחוז בו. יוסף הנרעש מיד מתחמק מאחיזתה ובורח מן הבית, בהשאירו אחריו בידיה את בגדו העליון.

מאוכזבת וכעוסה מעלילה אשת פוטיפר על יוסף כי הוא זה שהתקיפה. כהוכחה לדבריה מראה היא לבעלה את בגדו שנשאר בידה. פוטיפר הזועם משליך את יוסף לבית הסוהר, מקום בו אסורים שרי המלך שסרחו. גם בשבתו בבית הסוהר מצליח ה' את דרכו. יוסף נושא חן בעיני שר בית הסוהר והלה מפקיד בידיו את הניהול השוטף של בית האסורים.

יוסף פותר החלומות

באחד הימים מושלכים אל בית הסוהר שני אסירים חדשים: שר המשקים ושר האופים של המלך פרעה. חטאם של שני מסכנים אלה: הראשון מזג למלך כוס יין שנמצא בה זבוב, והשני הגיש לו מאפה ובו גרגרי אבן. חלפה כשנה מאז הגיעו השניים אל בית הסוהר, והנה בוקר אחד מבחין יוסף כי פניהם נפולות. לשאלתו, מתברר שכל אחד מהם חלם באותו לילה חלום מוזר שטורד את מנוחתו. יוסף החכם והכשרוני מציע את

ער בנו בכורו נפטר בחטאו ותמר אלמנתו נישאת לאונן אחיו, אלא שעד מהירה נפטר גם אונן בחטאיו. לאחר שנתאלמנה בפעם השניה מקווה תמר כי תוכל להינשא לשלה, צעיר הבנים. אולם יהודה, שחושש פן גורל בנו הקטן יהיה כשל שני אחיו הגדולים, דוחה אותה בתירוץ כי שלה צעיר מלהינשא.

תמר הצדקת יודעת בנפשה כי כלל אינה אשמה במות שני בעליה. היא חשה עצמה פגועה וממתינה לשעת הכושר... לאחר מות אשת יהודה, מציבה היא לו מארב – פיתיון. בהכירה את הדרך בה הולך הוא אל גוזזי צאנו, מתיישבת תמר על אם הדרך וממתינה לו מכוסה בצעיף כפרוצה. יהודה עובר במקום ונופל במלכודת. הוא בא אליה ומבטיחה כי בשכר זאת ישלח לה גדי מן הצאן. תמר דורשת כי ישאיר בידיה עירבון עד אשר ישלם לה את שכרה. יהודה נענה לדרישתה ומשאיר לה את טבעת חותמתו, אדרתו ומטהו.

יהודה אכן מקיים את הבטחתו. הוא שולח בעבורה את הגדי בידי ידידו ומצווהו ליטול ממנה את חפציו. הלה יוצא לשליחותו אך אינו מצליח למוצאה. לשאלותיו, אומרים אנשי המקום כי אינם מכירים במקומם אשה שכזו. עתה חש יהודה שהסתבך, כי חפציו האישיים נותרו בידי אשה לא נודעת. אלא שעדיין אין הוא יודע עד היכן מגיעים הדברים...

לאחר כשלושה חודשים נודע ליהודה כי כלתו תמר הרתה לזנונים. בזעמו, על שלא המתינה עד אשר תתייבם על ידי שלה בנו הצעיר, פוסק הוא כי תוצא להישרף. תמר החסודה, שאינה חפצה להלבין את פני יהודה ברבים, שולחת לו בסתר, קודם שתוצא לשריפה, את חפציו האישיים. למראה טבעת חותמתו, אדרתו ומטהו, מבין יהודה כי ממנו הרתה תמר, וכי צדקה היא ממנו כיון שמנע ממנה את בנו הצעיר שלה.

עזרתו בפתרון חלומותיהם.

שר המשקים פותח ומספר: בחלומו רואה הוא גפן בעלת שלוש זמורות (=ענפים) ועליהן ענבים בשלות, והוא, שר המשקים, מחזיק את כוס המלך בידו, סוחט לתוכה את הענבים ומגיש את המשקה למלך.

יוסף פותר את חלומו: שלושת ענפי הגפן רומזים לשלושה ימים, והגשת הכוס בידו למלך מלמדת כי בעוד שלושה ימים יחון אותו המלך ויחזירו לתפקידו. יוסף מחליט לנצל את ההזדמנות ומבקש מהאיש כי יזכירהו לטובה לפני המלך.

אחריו פותח שר האופים ומספר: בחלומי, והנה על ראשי שלושה סלי נצרים. בסל העליון מיני מאפה של בית

המלך ועוף השמים אוכל מתוך הסל.

יוסף פותר גם את חלומו, באומרו כי שלושת הסלים רומזים לשלושה ימים, והעוף האוכל מן הסל שעל ראשו מלמד אשר בעוד שלושה ימים ידון המלך בענינו, דינו ייגזר לתלייה ועוף השמים ינקר את ראשו.

בחלוף שלושה ימים, והנה חג גדול למצרים - יום הולדתו של פרעה. במצות המלך מובאים לפניו השרים החוטאים לדון בענינם. בענינו של שר המשקים גוזר הוא כי ישוב לתפקידו כבראשונה, ואילו בענינו של שר האופים פוסק המלך כי ייתלה על עץ.

שר המשקים חוזר בשמחה ובטוב לבב לשמש בתפקידו, אך שוכח על הבטחתו להזכיר את יוסף לטובה לפני המלך!

התחדשנו!

בוטאו לבקר באתר המשודרג

Www.tanyaor.com

מתוך הירידה מגיעים לשלווה

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

"וישב יעקב בארץ מגורי אביו..."

על הפסוק "וישב יעקב" אומרים חז"ל: "ביקש יעקב לישוב בשלווה, קפץ עליו רוגזו של יוסף. אומר הקב"ה, לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישוב בשלווה בעולם הזה?".

לכאורה נראה כי בקשתו של יעקב לישוב בשלווה היתה דבר בלתי רצוי, והוא אף נענש עליה – "קפץ עליו רוגזו של יוסף". אך אי אפשר לפרש זאת כך, שהרי יעקב היה אחד משלושת האבות, שהיו בטלים לקב"ה בכל מהותם עד שהם נחשבים ה'מרכבה' העליונה. יעקב הוא אף המובחר שבאבות. מכאן ששאיפתו של יעקב "לישוב בשלווה" לא היתה חיפוש נוחות ושלווה במובן הפשוט, אלא אף היא היתה חלק מעבודתו את קונו.

הקו האמצעי

יעקב ביקש להביא לעולם את השלווה העתידית, שאליה יגיע העולם בזמן הגאולה. הוא סבר, שעל ידי עבודתו בבית לבן, ששם עסק בבירור ניצוצות הקדושה שנפלו למטה, כבר קיימת האפשרות שתתגלה בעולם אותה שלווה עתידית. אולם הקב"ה אמר, ששלווה כזאת עדיין אינה יכולה להאיר בעולם הזה – אלא אם כן יעבור יעקב את "רוגזו של יוסף".

הדבר יובן בהקדמת הביאור בכך שדוקא יעקב ביקש את השלווה העתידית ולא אברהם או יצחק. זאת, משום שעבודתם הרוחנית של אברהם ויצחק פעלה בעיקר בעולמות הרוחניים העליונים, ולכן היה ברור להם שהעולם הזה אינו יכול להיות כלי לגילוי השלווה העתידית. אולם יעקב, שענינו 'הקו האמצעי', ה"מברח

מן הקצה אל הקצה", שמחבר את העליונים והתחתונים – הוא שאף לגלות בעולם את השלווה העתידית.

ירידה חלקית

לשם כך ירד יעקב מארץ ישראל לחרן, ובא במגע עם לבן ועם כל מה שהוא מייצג. ירידה זו היתה לצורך עלייה, כדי לברר את ניצוצות הקדושה שנפלו למטה, וכדי לחבר את העולם התחתון עם הקדושה האלוקית. לכן "ביקש יעקב לישוב בשלווה", כי הוא סבר שהעולם כבר הוכשר לקבל התגלות כזאת.

אמר לו הקב"ה, שעדיין ירידתו של יעקב למטה לא הגיעה עד הדרגות התחתונות ביותר. הלוא גם כשהיה אצל לבן לא היתה ללבן שליטה עליו (ולכן ביקש לבן: "הגידה נא מה משכורתך", "נקבה שכרך" וכדומה), וכך גם עשיו לא שלט בו. אבל כדי להגיע לשלווה העתידית יש צורך לרדת עד למטה מטה, לנקודה שבה היהודי נשלט על ידי העולם, ובכל זאת לגבור עליו.

ירידתו של יוסף

ענין זה הושג על ידי "רוגזו של יוסף". יוסף "הורד מצרימה", נעשה עבד לפוטיפר, הושלך לבית הסוהר, וגם כשנתמנה למשנה למלך היה כפוף לפרעה. כך נוצרה הירידה למטה מטה, וגם מהנקודות התחתונות הללו נתבררו הניצוצות.

לכן דוקא על ידי הירידה של יוסף למצרים הגיע יעקב לשלווה המיוחלת – "ויחי יעקב", ושבע עשרה שנותיו במצרים היו שנים של שלווה ונחת, בבחינת השלווה של לעתיד לבוא.

(מתוך הספר "שלחן שבת", על פי 'ליקוטי שיחות' כרך ט"ו)

חסידות על הפרשה וישב

לאחר מתן תורה, שניתנה התורה לכולם בשווה – נאסרו נישואים אלו על כולם.

(לקוטי שיחות' כרך ה, עמ 273 274)

תיקון הקנאה – צער ומסירות נפש ועשה לו כתונת פסים (לז,ג)

המשמעות הפנימית של כתונת הפסים, שנתן יעקב ליוסף, היא המשכת גילוי אור נעלה, בחינת 'מקיפים העליונים' של עולם האצילות (בגד הוא בחינת 'מקיף'). המשכה זו וגילוי זה המשיך יעקב רק ליוסף (ולא לשאר אחיו), כי רק הוא היה מסוגל להכיל אור נעלה זה ולקבלו. קנאת האחים היתה, מדוע רק יוסף זוכה לגילוי כה נעלה ולא הם.

אולם אף על פי שקנאה זו היתה לשם שמים, מזה השתלשלה אחר כך שמץ של קנאה כפשוטה, קנאה בלתי רצויה.

כדי לתקן שמץ זה, ציער יוסף את אחיו כשבאו למצרים, והביאם למסירות נפש על בנימין אחיו, ובזה תיקן את קנאתם הבלתי רצויה.

(תורת חיים' בראשית חלק ב, דף צד ע"ב)

ניתנה התורה לכולם בשווה וכל בנותיו (לז,לה) ...אחיות תאומות נולדו עם כל שבט ושבט, ונשאום (רש"י)

כיצד ייתכן שרוב השבטים (מלבד יהודה, אפרים ומנשה) נשאו אחיות, דבר שהוא איסור חמור לאחר מתן תורה? (זאת ועוד: רובו של עם ישראל בא לעולם מנישואין אלו!).

אלא בזהר הקדוש ובספרי הקבלה (והדברים מוסברים בתורת החסידות) מובא הטעם על איסורי עריות: ענינים אלו מורים על ייחודים רוחניים נעלים ביותר, שמצד מעלתם אין אנו מסוגלים להכילם. יתירה מזו, גילויי אורות אלו למטה עלולים להזיק, ובדוגמת המסופר בגמרא (חגיגה יד) על בן זומא ש'הציץ ונפגע', מכיון שלא היה בכחו להכיל ריבוי אור כזה (הדבר דומה לאדם המביט בשמש ללא זכוכית כהה, אשר לא רק שאינו מסוגל לראות, אלא עוד גורם הדבר נזק בעיניו).

לפני מתן תורה, כשהיה בכח האבות והשבטים להכיל אורות נעלים אלו – היו הייחודים מנישואים כאלה מותרים, ויתירה מזו, אף הביאו לתכלית העילוי; אך

מארז ניגוני חב"ד

מ"ח ניגונים של התבוננות וכיסופים!!
4 דיסקים ב-120 ש"ח בלבד (כולל משלוח)

להזמנות: 052-56-75-770

באתר ביו-טיוב ובפייסבוק:

מגזין, שיעורים נגונים ובלוגים מצולמים
(באיכות HD), שידורים חיים בימי חמישי.

WWW.TANYAOR.COM

עודה ראשונה לנפש

סדר התנ"ך

שבת שלום!!!

ליקוט, רעיונות, כתיבה ועימוד: חי דמארי
כתיבה, עריכה, והגהה: הרב יאיר כלב
להערות, הארות, הצעות או תיקונים, אנא כתבו לנו

tanyaor4u@gmail.com

הרבי מליובאוויטש הנהיג ועודד שכל אשה ובת (מגיל רך
ביותר ולפחות מגיל 3) תדלקנה נרות שבת וחג.

**צאת
השבת**

**הדלקת
נרות**

**עיר
(שעון חורף)**

17:16

16:01

י-ם

17:17

16:15

ת"א

17:15

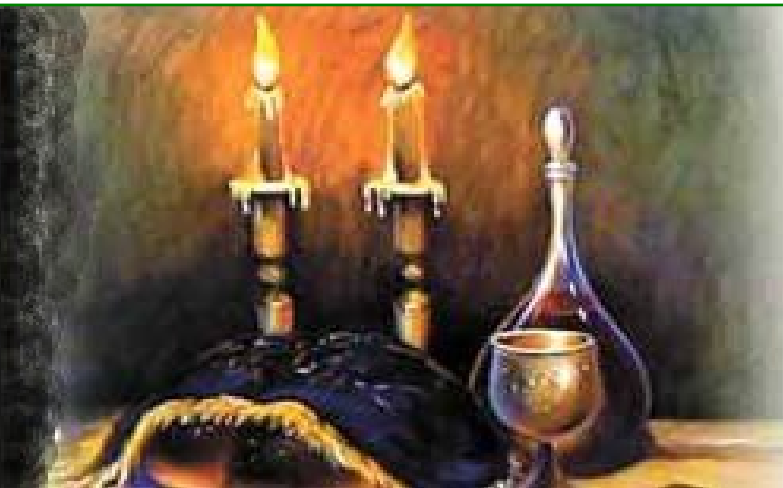
16:04

חיפה

17:20

16:19

ב"ש

נהנתם? העבירו הלאה, לזכות עוד ועוד יהודים בהרחבת המודעות למקורותינו.

נא לשמור על קדושת הגיליון